

Кирилюк Інна

Тернопільський національний економічний університет
(науковий керівник: к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу Крамарчук С.П.)

АДАПТАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ ДО УМОВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Постійне зростання динамічності бізнес-середовища в умовах вимагає від підприємств застосування системних процесів адаптації відповідно до тенденцій на постійній основі. Частими є випадки, коли промислові підприємства, що мали налагоджену систему виробничо-господарської діяльності, виявились нездатними своєчасно та адекватно реагувати на зміни у нестійкому зовнішньому середовищі, тому що мали нерозвинену систему адаптації, що значно знизило можливості управління. Внаслідок цього виникає проблема вдосконалення механізму адаптації підприємства до змін в зовнішньому середовищі та проблеми вчасного реагування на них.

Поняття "адаптація" підприємства слід розглядати як спроможність визначати цілі підприємства та засоби їх досягнення з передбаченням майбутніх змін за допомогою ситуаційного (адаптивного) аналізу для посилення конкурентних переваг у мінливих умовах зовнішнього середовища, що потребує аналізу економічної, виробничої, науково-технічної, фінансової та соціальної сфер діяльності підприємств [2].

У сучасних умовах господарювання з метою швидкої та результативної адаптації підприємств до змін у зовнішньому середовищі, на нашу думку, слід використовувати саме ситуаційний підхід. Це насамперед дасть можливість залежно від обставин, які виникли в оточенні підприємства, приймати оперативні ефективні управлінські рішення, запроваджувати відповідні заходи по підвищенню обсягів виробництва, використання новітніх технологій для виходу на новий сегмент ринку, а також скорочення можливих втрат від непередбачуваних подій в економіці.

На сьогоднішній день, в умовах глобальних трансформаційних процесів, вітчизняні підприємства у своїй діяльності стикаються з альтернативним вибором: пристосування до сучасних систем та принципів господарювання або поступове зниження прибутковості і, як наслідок, шлях до банкрутства. Така ситуація обумовлена тим, що змінність факторів зовнішнього середовища може призвести до виникнення певного дисбалансу між ним та підприємством і викликати необхідність корекції діяльності організації з урахуванням нових викликів.

Нестабільність зовнішнього середовища і невизначеність інформації про

нього дуже часто приводять до обставин, за яких реалізація планів підприємства є неможливою. Тому, для забезпечення стійкості функціонування в ринкових умовах господарювання для підприємства виникає нагальна потреба зміни системи управління. Вдосконалена система управління підприємством повинна володіти такими адаптивними властивостями, які б дозволяли швидко та гнучко реагувати на різноманітні зміни зовнішнього середовища [1].

Ще на етапі створення підприємства підприємець повинен усвідомлювати, що майбутня його діяльність буде проходити всередині і під впливом зовнішнього середовища. Буквально все, що впливає на прийняття рішень у процесі діяльності, може бути включене в поняття зовнішнього середовища.

Через те, що динамічність мінливості умов господарювання є вражаючою, будь-який суб'єкт господарювання повинен бути забезпеченим механізмом адаптації до мінливості умов існування. Адаптація не завжди носить пасивний характер, більше того, наразі у промислових підприємств є потреба у розробці й впровадженні саме активного механізму адаптації до середовища, що передбачатиме не просто пристосування, а й вплив, у межах можливостей підприємства, на середовище господарювання.

Активна адаптація передбачає пристосування нововведень в зовнішньому середовищі, а це можливо лише за рахунок постійного моніторингу та аналізу змін навколишнього середовища.

У результаті аналізу виявляються загрози підприємству, що містяться у зовнішньому середовищі і можливості, які надає йому це середовище. За допомогою експертів і відповідних методів оцінюють ступінь впливу кожного фактора-загрози та реальності кожної можливості, їх градацію за важливістю. Виявляють критичні для підприємства загрози та найбільші реальні та бажані можливості.

Основними принципами адаптації підприємства до загроз зовнішнього середовища виступають [3]:

- комплексність;
- результативність контрольованість;
- принцип основної ланки;
- стратегічна спрямованість;
- системність;
- ефективність.

Отже, адаптація підприємства до умов зовнішнього середовища з нашої точки зору передбачає внесення змін у його діяльність з метою гармонізації інтересів підприємства як реакції на вплив загроз зовнішнього середовища та забезпечення його фінансової безпеки.

Використані джерела

1. Кузькін Є.Ю. Проблеми адаптації підприємств до умов зовнішнього середовища : монографія. Київ : Зовнішня торгівля, 2008. 236 с.
2. Мельник А.О. Становлення та розвиток поняття “адаптація підприємства. Львів : Вісник Технологічного університету Поділля. 2004. № 1. – С. 135–138.
3. Сергійчук І.І. Складові системи адаптивного управління в структурі механізму формування підприємством масштабу діяльності. Харків : Економіка і управління. 2012. № 3. С. 147–153.

Коваль Тетяна

Тернопільський національний економічний університет
(науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу Демків І.О.)

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО РИНКОВОГО СЕРЕДОВИЩА

На сучасному етапі національна економіка характеризується нестабільністю, зниженням якості та конкурентоспроможності продукції за умов посилення конкуренції з боку як вітчизняних, так й іноземних виробників. Водночас конкурентний потенціал економіки України є досить високим. Його формують такі чинники, як значні розміри родючих ґрунтів, наявність висококваліфікованих трудових ресурсів за порівняно низької вартості робочої сили, вигідне географічне положення і транспортна інфраструктура, науково-технічний потенціал. Тому у підприємств виникає необхідність застосування ефективного механізму управління власними сильними та слабкими сторонами для забезпечення їх конкурентоспроможності.

Щоб забезпечити лідируючу позицію підприємства на ринку, важливим стратегічним завданням є випередження конкурентів у розробці та освоєнні нових товарів, нової технології, нового дизайну, нового рівня витрат виробництва, нових цін, нововведень у системі розподілу і збуту. У сучасних умовах тільки наявність робочої сили, капіталу та сировини вже практично не забезпечує конкурентоспроможність підприємства, важливішими стають їх розподіл та скеровування у правильному напрямку задля досягнення найбільшого ефекту [1].

Конкурентоспроможність підприємства – це узагальнююче, синтетичне поняття, яке складається під впливом сукупності різних чинників, що впливають на всі сфери господарювання суб'єкта. До цих факторів належать фінансова стійкість, прибутковість підприємства, рівні автоматизації і